

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polii.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 24.

V Ljubljani 15. decembra 1872.

Tečaj XII.

Šolski postavi v kranjskem deželnem zboru.

Oči vseh kranjskih učiteljev obrnjene bile so na letošnji deželni zbor, in ko šolskih postav ni bilo kmali na dnevni red, uganovali so že nekteri to in uno, in se že bali, da bi se tudi letos ne zgodilo tako, kakor že dvakrat popred, da bi se namreč zbor sklenil in ne bi vravnal za šolstvo in učiteljstvo toliko važnih postav. To pot naše upanje ni bilo zastonj, kajti obe naši šolski postavi prišle ste na versto, in reči moramo, da ste bili za večino kranjskega šolstva in učiteljstva vgodno rešeni. 28. preteč in obravnavala se je postava, kako naj se vravná napravljjanje, zderžavanje, obiskovanje javnih ljudskih šol. Poročilo šolskega odseka je bral in zagovarjal L. Svetec. Po sporočilu je §. 17. te postave odsekova večina določila tako-le: „Dolžnost v šolo hoditi se praviloma začénja s spolnjenim 6. letom starosti in traja praviloma do spolnjenega 12. leta starosti. Z ozirom na posebne krajine ali podnebne okoliščine vendar o-krajna šolska gosposka izjemno more dovoliti, da se dolžnost v šolo hoditi začénja še le s spolnjenim 7. ali 8. letom starosti“.

V splošni debati je poslanec Miha Tavčar govoril zoper postavu sploh, ker ne odobruje silstva za šolo in to tem manj za sedanjó, ki se zove brezverska. Dežman govori za postavu. V specijalni debati so se predlagali različni nasveti, in sicer najpred k §. 17.: Večina odseka šolskega (Bleiweis, Grabrijan, Costa in Toman) je nasvetovala, naj se glasi tako-le: „Dolžnost v šolo hoditi (šolska dolžnost) se začénja s spolnjenim 6. letom in traja praviloma do spolnjenega 12. leta starosti. Z ozirom na posebne krajine okoliščine ali na podnebje utegne tudi o-krajna šolska oblast izjemno dovoliti, da se začénja šolska dolžnost še le s spolnjenim 8. ali 7. letom“. — Manjšina odsekova (Apfaltrern, Dežman, Svetec) nasvetuje ta §. tako-le: „Dolžnost v šolo hoditi (šolska dolžnost) se začénja s spolnjenim 6. letom in traja praviloma do spol-

njenega 14. leta starosti. Z ozirom na posebne krajine okoliščine ali na podnebje utegne tudi okrajna šolska oblast izjemno dovoliti, da se začénja šolska dolžnost še le s spolnjenim 7. ali 8. letom. Isto tako sme okrajna šolska oblast dovoliti, da se odpusté otroci iz šole, ki so spolnili 12. leto, in so se šolskih predmetov popolnoma naučili“. — Dr. Costa v soglasi z večino šolskega odseka nasvetuje §. 17. po sledečih besedah: „Dolžnost v šolo hoditi (šolska dolžnost) se začénja s spolnjenim 6. letom in traja praviloma do spolnjenega 12., v mestih in trgih s 3. - ali večrazrednimi šolami pa do spolnjenega 14. leta. Z ozirom na posebne krajine okoliščine ali na podnebje utegne tudi okrajna šolska oblast izjemno dovoliti, da se začénja šolska dolžnost še le s spolnjenim 7. ali 8. letom. Isto tako sme okrajna šolska oblast dovoliti, da se tudi v mestih in trgih odpusté iz šole otroci, ki so spolnili 12. leto, in so se šolskih predmetov popolnoma naučili. — Dr. Razlag predlaga k §. 17., ako bi se sprejel po besedah odsekove večine, sledeči dodatni nasvèt: „Po dovršeni ljudski šoli so učenci zavezani, nadaljevalno šolo ob nedeljah in praznikih za poduk v praktičnih predmetih, sosebno gospodarstva, do spolnjenega 15. leta obiskovati“. — Baron Apfalter in Kromer nasvetujeta, da bi se §. 17. sprejel po besedah odsekove manjšine. — Miha Tavčar nasvetuje, ako bi se premembni nasvet dr. Coste sprejel, sledečo resolucijo: „Deželnemu odboru se daje nalog, izdelati in v prihodnji sesiji predložiti načrt postave, kako bi se nadaljevalne in ponavljevalne ljudske šole na deželi do 16. leta starosti vravnale in vpeljale“. — Dežman spodbija nasvete dr. Coste in dr. Razlag-a ter zagovarja besede odsekove manjšine. — Dr. Bleiweis spodbija dodatni nasvet dr. Razlag-a zato, ker so dosežanje nedeljske šole principiélno odpravljene in nove se morajo še le stvariti po drugem načinu, nedeljske šole se tebi nič, meni nič ne morejo vrniti v to postavo; on pa podpira po Tavčarju nasvetovano resolucijo. — Poročevalec Svetec zagovarja v obširnem govoru predlog odsekove manjšine. — Pri glasovanji nasveta odsekove manjšine in dr. Razlaga padeta; sprejme se pa §. 17. po nasvetu dr. Coste in pa Tavčarjeva resolucija. — K §. 24. nasvetuje poslanec Pintar, da bi krajna šolska oblast pregledovala zapisnik zamud namesti „vsakega pol meseca“, kakor šolski odsek predlaga, le „vsaki mesec“. Nasvetu Pintarjevemu ugovarjata Dežman in poročevalec Svetec. Pri glasovanji obveljá predlog odsekov. — §. 38. se po predlogu odseka glasi tako-le: „Z ozirom na to, koliko se ima šolskega denarja plačevati, razdeli deželna šolska oblast po nasvetu okrajne gosposke šole po občinah, v katerih so, v 4 razrede, in šolski denar se potem na 30, 20, 15 in 10 krajcarjev na mesec postavi za vsacega šolo obiskajočega otroka“. — Dr. Razlag predlaga, da se ima §. 38. tako-le glasiti:

„Učnina je v vseh ljudskih šolah odpravljena“. — Poslanec Zagorec zagovarja ta predlog; Kromer in poročevalec Svetec podpirata predlog odsekov, da naj učnina (šolski denar) ostane. Pri glasovanji obvelja §. 38. po besedah odsekovih. — Potem Dežman predlaga, da se ima §. 44. glasiti tako-le: „Med potrebne izdajke šolskega okraja šteje se tudi: a) nagrada za okrajno učiteljsko knjižnico, za katero se more tudi od učiteljev po pol odstotka od letne plače pobirati; b) stroški za okrajne učiteljske shode obsegajoč tudi odškodnino udom za potovanje; c) odškodnina za potovanje in dneve poslancem okrajnih shodov v deželne shode. — Ta predlog si je večina šolskega odseka prisvojila. — Dr. Razlag nasvetuje, da se ima v točki a) izbrisati sledeči stavek: „za katero se more tudi od učiteljev po pol odstotka od letne plače pobirati“. — Pri glasovanji §. 44. se točka a) sprejme po nasvetu dr. Razlaga, točki b) in c) obveljate po predlogu Dežmana, oziroma šolskega odseka.

Konečno se je tudi v 3. branji sprejela sklenjena postava.

Naposled se še deželnemu odboru nalaga, da z ozirom na ubožnost in davčno preobloženost naše dežele in opiraje se na vladno zagotovilo izdela prošnjo do c. k. ministerstva za nauk in bogočastje, da bi blagovolilo nakloniti kolikor mogoče zdatno podporo za naše javne ljudske šole iz državnega zaklada. C. kr. deželni predsednik obljubi, da bode krepko podpiral to prošnjo.

2. t. m. bila je v deželnem zboru na versti za kranjske učitelje prevažna postava za vravnavo pravnih razmerij učiteljev na javnih ljudskih šolah. Poročevalec bil je baron Apfaltrern. Dr. Costa nasvetuje, da naj se poročilo in postava ne bere, ker ga imajo že tako vsi poslanci v rokah, temuč naj se sprejme „en bloc“, pa naj se vsak govornik prej oglasi, o katerem §. hoče govoriti ali kaj pristaviti. Radostno smo videli iz poročila, da je šolski oddelek vladni načrt znatno zboljšal, ker n. pr. (§. 24.) določuje, da naj učitelji svojo plačo dobivajo pri gotovi blagajnici, pri davkariji, za stanovanje (§. 33.), ako ga ni na v šolskem poslopji, naj se mu daje 20% od njegove plače; podučitelju naj se daje 70% učiteljeve plače, ne pa samo 60% po vladinem predlogu. Naj bolje pa je to, da se je učiteljeva služba od orglarjeve in cerkvenikove popolnoma ločila, da bode učitelj (kakor smo mi že tolikrat povdarjali) svojo plačo dobival samo kot učitelj, in da naj se dotični prihodki ločijo in vsaki svojemu namenu izroče. Poročevalec Apfaltrern pravi, da šolski odsek sam še pristavlja k §. 28. to, da bode učitelj gotovo plačo pri davkariji dobival (da se ne bode godilo, kakor se že tu pa tam po sosednih deželah godi, da blagajnica včasih učiteljev nima s čim izplačevati), je treba, da je v blagajnici vedno denar. Pristavek naj se torej glasi:

Deželni odbor naj skrbi za to, da bode za davkarijske blagajnice denar vedno pripravljen, kedar bi ga bilo treba za učiteljske plače. Ta pristavek sprejme se enoglasno — brez ugovora.

Dr. Zarnik govori proti dostavku v §. 24., kateri učiteljem prepoveduje, posebej podučevati ali „pour“ (nachstunden) dajati. On pravi, da je v principu za to, da naj se učitelju prepové, posebej podučevati, toda učitelju naj se dá toliko plače, da bode kot tak in kot družinski oče mogel živeti, t. j. dá naj se mu naj manj 800 gld. letne plače. Sedaj pa je postava, ktera učiteljem prepoveduje posebej podučevati, nepraktična in neizpeljiva; postav pa ne delamo zato, da bi se prekoračevale. Tudi v Terstu so te poure postavno prepovedali, pa so to prepoved zopet preklicali, ker so videli, da jim učiteljev manjka. Ako učitelju prepovemo, v šoli posebej podučevati, najel bode drugej stanovanje, napraviti bode moral si mize in stole, kar ga bode še več stalo, in imel bode domá svojo drugo šolo, da le postave formalno ne bode prekoračil. V takem primerljivi jemljemo mu tedaj denar iz žepa. Ako se reče, da ta določba veljá le samo v mestih, ker so poure največ v mestih navadne, ne vem, čemu se to sploh v postavo devlje, kajti če enkrat naši kmetje pridejo do spoznanja, da je šola tako važna naprava, da je dobro, da se učitelju še za posebni poduk kaj doplača, potem smemo biti veseli. Govornik predlaga, naj se v tem §. izpusté besedé, ktere učitelju prepovedujejo posebej podučevati. — Svetec se ne vjema v Zarnikov predlogom. On terdi, da s tem, če se poure prepovedujejo, se ne prepoveduje, da bi učitelj ne smel po hišah učiti zunaj šolskih ur; samo tista navada se hoče odpraviti, da se nekteri bogatejši otroci, ki učitelju za to plačajo, po šoli še prideržé in se posebej podučujejo. To pa je škodljivo za moralo, ker se v šoli siromaki ločijo od bogatejših in ker se tú pripeti marsiktera zloraba. C. k. deželni predsednik grof Auersperg pravi, da se popolno vjema s Svetcevim predlogom in še celó opominja, da vlada ne bi poterdila take šolske postave, ktera bi dopuščala poure.

Potem dr. Zarnik zopet pobija Svetcev predlog, in Svetec se zopet poganja za svojo misel. Pintar podpira Zarnikov predlog in navaja, da na deželi se mora ravno učitelj pečati z odgojo in s podučevanjem. Če učitelj ne bode smel posebej podučevati, kdo neki bode potem podučeval? Kromer Zarnika posebno zavrača zavoljo tega, ker je djal, da bi bila taka zabramba neizvedljiva. On pravi: „Jaz menim, da imajo c. k. oblastnije še toliko moči, da bodo gospode učitelje silile, postavo popolno spoštovati, — in gospodje učitelji nam pa morajo tudi hvaležni biti, da jim v taki revščini tako lepo povišamo plačo, kakor smo s to postavo storili“. Poročevalec Apfaltrern poteguje se za

odsekov nasvet, pobija Zarnikov predlog s tem, da poudarja, kako zelo so dobri stvari pri šoli škodljive pour. Učenci bogatih staršev imeli so v šoli protekcijo, otroci „ubogih hudičev“ pa so bili odpahovani. Pour so bile zloraba in neka sila (gelderpressung). Učiteljem, kateri bodo po novi postavi dobivali plačilo, pa tudi ne bode treba, posebej podučevati, kajti preračunilo se je, da bode p. nadučitelj na deželi s plačo in z vsemi dokladami vred tù pa tam imel na leto celó 1000 gold. do 1100 gold. — in s tako plačo bode že shajal, ter se mu ne bode treba puliti za tistih par gold., ki bi mu jih pour dajale.

Pri glasovanji po imenih se sprejme Zarnikov nazvet, da naj se namreč prepoved pour iz postave zbriše.

Na versti je §. 52., pri katerem se tudi dr. Zarnik naj prvi prav krepko oglasi, ter pravi: „V tem paragrafu tiči za naše učitelje velika nevarnost. Vlada je prav tam v kotiček skrila veliko past, v katero bi se sami vjeli, ako postavo z določbo tega paragrafa sklenemo. Reče se tú na konci, da se sme precej odstaviti tisti učitelj, ki se je „tako obnašal v državljanskih zadevah, da se to ne strinja z njegovo službo“, ali kakor se pravi v nemškem tekstu: „welcher sich eines mit seiner dienstlichen Stellung unvereinbaren staatsbürgerlichen Verhaltens schuldig gemacht hat“. To je past. Kaj se pa to pravi: „korrektes staatsbürgerliches Verhalten“, gospoda? Nekdaj pod Bachom se je pregrešil v „državljanskem vedenji“, kdor je nosil dolge lasé in študentovsko kapico. (Smeh. Dobro!) Take so lovili in na policijo tirali in zapirali. In dan danes je „ustavovernost“ mera za dobro državljansko dobrovedenje. In če ta paragraf sprejmemo, damo naše narodne učitelje pod nož naših protivnikov. Saj smo videli, ka je vlada Mrhala po prelomu ustave (dobro!) postavila pri nas za deželnega šolskega svetovalca, samo ker nij naroden! še enkrat rečem: po prelomu ustave! (Viharni dobroklici med poslanci in na galeriji.) Ta paragraf bi samo mogoče storil, da se po postavnem potu našim učiteljem krivice goditi morejo. Odstavili bi jih 5 ali 6, in s tem druge ostrašili, da bi morali delati za nam protivno stranko, kakor je činovnike in učitelje na Hrvatskem Rauch odstavljaj, da je druge steroriziral. Ako se učitelj pregreši, saj imamo kazenski zakonik, za vse veljaven, po tem naj so kaznuje, ne pa, da bi ga kar „stante pede“ zapoditi mogli“.

„Ali reklo mi se bode: vi hočete, da so slovenski učitelji agitatorji, to pa ne gre, učitelj naj bo učitelj. Jaz pa pravim: to se lahko vsakemu stanu reče, advokatu, kupcu, duhovniku — ostani pri svojem kopitu, in ne pečaj se za politiko. To je pa krivo. Politika in država bo tačas dobra, kadar se bodo vsi stanovi za njo brigali. Če se smejo

drugi pečati za njo, zakaj ne učitelj po svojem prepričanju? Učitelj tem bolj, ker je na deželi zraven duhovnika po nekaterih krajih edini izobražen človek. In jaz še naravnost povem, da ima stranka, kateri pripadati imam jaz čast, interes, da je učitelj dober domoljub, dober Slovenec, da bode otroke v šoli tudi podučeval, katerega rodu so, da so Slovenci in sorodniki velicega slovanskega plemena. Potem ne bode naš kmet več tako slabo podučen, kakor je bil po vaših šolah (obrtnjen proti levici), kjer so ga učili, da se s „kransko špraho“ nkanor ne pride. — Kakoršna je denašnja nam protivna vlada, in kako bi z našimi učitelji ravnala, če ta paragraf sprejmemo, to nam priča odpuščenje iz mariborske gimnazije prof. Šumana in Pajka, o katerih so sami vladni organi rekli, da nista nič zakrivila, temuč da so jih samo kot politični osobi odstranili“.

Kromer je za to, da se ta paragraf ohrani v postavi. Javni služabnik mora biti pod strahom. Če bo vsak pravico imel agitirati, je državna zveza nemogoča.

Zarnik: „Kot dober jurist bode g. Kromer vedel, da imamo kazenski zakonik, ki je zadosti proti vsacemu, kdor se pregreši“.

Poročevalec Apfaltrern bi sicer bil za to, da se ta paragraf stilizira drugače; a nij za to, da bi se izpustil.

Glasuje se po imenih. Nasvet dr. Zarnika sprejme se s 24 glasovi (vsi narodnjaki in dr. Suppan, kateri je v tem slučaju res liberalnega skazal se) proti 12 nemškim glasovom, ki so bili za učiteljsko „past“.

Svetec svetuje stilističen popravek, ki se sprejme.

Dr. Razlag govori k paragrafu 81. ki se glasi: Vsi učitelji, kateri po preskušnji o učiteljski pripravnosti dobé službo, so zavezani, da vplačajo v pokojninsko blagajnico 10 odstotkov od svoje prve za pokojnino števne plače, potem ko bode vravnana, in ravno toliko od zneska, za katerega se jim pozneja plača zboljša in od doklade od službenih let ali od pravilne doklade. Vrh tega plačujejo še vsako leto dva odstotka svojih letnih za pokojnino števnih dohodkov. Dr. Razlag svetuje, naj se ta §. izpusti, ker učiteljem jemlje zdatne procente na leto. Predlog se ne podpira.

Dalje govori dr. Razlag k §. 87., ki se glasi: Prva v §. 30 znanovana doklada od službenih let gre že postavljenim udom učiteljstva samo tedaj, če že petnajst let služijo na kaki javni ljudski šoli v kraljevinah in deželah v državnem zboru zastopanih nepretrgoma in z vspehom. Sicer pa stopijo v užitek prve doklade od službenih let še le tedaj, ko so spolnili petnajsto službeno leto. Dr. Razlag kaže protislovje tega paragrafa, in nasvetuje namesto 15 le 5 let. Njegov predlog se od narodne strani podpira, a kasneje pri glasovanji z malo večino pade.

(Proti njemu so glasovali razen levičarjev tudi Tavčar, Grabrijan, Kramar, Toman.) Postava se potem v tretjem branji sprejme.

Tako se je rodila v našem deželnem zboru toliko zaželjena šolska postava. Akoravno nekteri nenašinci v tej postavi vidijo toliko zaprek, da ji že naprej prorokujejo neveljavnost in poterjenje na najvišjem mestu, vendar mi kranjski učitelji prav z mirnim srcem pričakujemo in se terdno nadjamo, da bode slavno ministerstvo to postavo v poterjenje priporočilo in da bode kmali kmali zadobila naj višje poterjenje, kajti skrajni čas je, da se kranjskim učiteljem z datno pomaga. Da bi ta postava zaradi dovoljenih „pour“ ali zaradi skercenega §. 52. ne bila sprejeta, ne moremo misliti. Pouri bodo po novem učnem načrtu same po sebi odpadle, ker učitelj zraven 5 do 6 učnih šolskih ur na dan gotovo ne bode mogel še posebej podučevati, in tudi starši ne bodo pustili otrokom po 7 in več ur na dan v šoli sedeti, kajti to bi bilo nenaravno. Na deželi so pouri komaj po imenu znane, ker nikomur ne pride na misel, da bi še za posebne ure kaj plačeval, in ako bi kdo pouri hotel, je to po Zarnikovih besedah gotovo dobro znamenje sedanjega napredka. V mestih so pouri že skoro popolno odpravljene, in godi se sedaj ravno narobe, kakor je bilo nekda v mestih s tako imenovanimi „ekstrastunden“. Sedaj hodijo starši ubogih zanikernih otrok učitelja prositi, da bi njihove v šolskih naukih zaostale otroke posebej podučeval, da bi vendar kaj pred prišli h kakemu kruhu. Ako se učitelj takih ubožičkov usmili, dobí od staršev se vé da ne drugega, kakor „Bog plati!“ Kar pa se tiče §. 52., kteremu so se po dr. Zarnikovem nasvetu nekoliko perote pristigle, se more slavna vlada na kranjske učitelje popolno zanašati in jim verjeti, da se ne bodo v državljanskih zadevah nikdar tako slabo obnašali, da bi se to ne strinjalo z njihovo službo; tedaj še enkrat rečemo: Mi kranjski učitelji terdno upamo, da bode višja vlada to postavo odobrila in jo tudi Njihovo Veličanstvo, katero se tudi na kranjske učitelje blagodušno ozira, na korist šolstva in učiteljstva gotovo poterdilo. V tej terdni nadi živí večina naših kranjskih učiteljev!

Kot dostavek k tej obravnavi pridenemo tu še kosček iz postave za vravnavo pravnih razmerij učiteljev na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske in sicer II. oddelek o službenih dohodkih učiteljskega osebj. §§. 21. do 44. glasé se tako-le:

„§. 21. Letno plačo učiteljev določuje po predlogu tistih, kateri imajo dolžnost šolo napravljati in zdrževati, deželna šolska oblast.

§. 22. Naj manjši znesek stanovitne letne plače, katero imajo učitelji dobiti, je v deželnem glavnem mestu v Ljubljani 600 gld., v drugih občinah pa 400 gold.

§. 23. Za učiteljske službe na meščanskih šolah naj se določi najmanj znesek stanovitne letne plače 600 goldinarjev.

§. 24. Vse stalne denarne prejemke, katere ima učitelj po zavezi posameznih oseb iz zavodov i. dr., pobira (s pridržkom, da se varuje njih namen za kako posebno reč) občina na račun šole, ter jih dotični davkarji odrajuje.

§. 25. Premenljivi denarni doneski naj se po srednjem znesku zadnjih treh let nemudoma premené v stalni prejemek na račun šole; bira pri posameznih prebivalcih in pobiranje denarja za novo leto ni več dopuščeno.

§. 26. Dokler bira pridelkov ni odškodovana, naj se ona po srednji tržni ceni od let 1834—1863 (izločivši letó z najvišjo in z najnižjo ceno), ali kjer se tržna cena ne more določiti, po cenitvi izvedencev (z ozirom na zgoraj imenovano srednjo ceno) v stalni denarni znesek na račun šole meni.

§. 27. Užitki od njiv, vrtov (vinogradov), travnikov in gozdov, ki so pri učiteljevi službi, se v denarjih štejejo tako, da se od katastralnega čistega zneska vsake parcele odštejejo dotični davki in priklade.

§. 28. Kar po odšteti teh užitkov (§. 37.) do stanovitne učiteljeve letne plače še manjka, mora mu v gotovem denarju in sicer v mesečnih obrokih naprej plačevati občina, oziroma šolski okraj, po dotični davkariji.

Ako ima sedanjí čas kaka učiteljska služba večje dohodke, naj se sedanjemu uživalcu nekračene pusté.

§. 29. To, kar si učitelj pridobi po dovoljenem stranskem opravku, kakor tudi vrednost najémščine od službenega stanovanja, ali stanovnina, ki mu namesti tega gre, potem nagrade, pomoči, doklade i. dr., ne smejo odštevati se od stanovitne letne plače.

§. 30. Učitelji, kateri so za trdno postavljeni pet let na javni ljudski šoli v kraljevinah in deželah v državnem zboru zastopanih nepretrgano s primernim vspehom delovali, dobijo v mesečnih obrokih naprej plačljivo službeno letno doklado z 10 procenti od najmanjše letne plače (§§. 22 in 23). Na enaki način jim daje vsaka spolnjena daljna petletna službena doba do spolnjenega 30. leta te službe pravico do druge doklade, ktera se ima odmeriti z 10 procenti od manjše letne plače. Znesek, za katerega zdajšnji dohodki kake učiteljske službe presegajo postavno najmanjšo letno plačo (§. 28.), se ne sme vrajtovati v tako službeno letno doklado.

§. 31. Šolskim občinam oziroma šolskim okrajem, kateri učiteljem

namesto službene letne doklade raji dajo pravico, da se naprej pomikajo, ali povišajo na večje plače, je to dovoljeno pod tem pogojem, da se plača po teh višjih stopnjah tako razdeli, da se učitelju vsakih deset let do spolnjenega 30. leta zagotovi povišanje stanovitne letne plače za 20 procentov od najmanjšega znežka (§. 22).

§. 32. Ravnateljem meščanskih šol gre opravilne doklade 200 gold., nadučiteljem drugih tri- ali večrazrednih ljudskih šol opravilne doklade 100 gld., nadučiteljem na dvorazrednih ljudskih šolah 50 gld. opravilne doklade na leto, ktera se more prejemati v enakih obrokih s stanovitno letno plačo.

Tam, kjer so za plačo više stopnje, se ravnatelj ali nadučitelj z imenovanjem ob enem postavi tudi na najvišjo stopnjo plače.

§. 33. Vsak šolski ravnatelj ima pravico do stanovanja iz dveh sob in potrebnih zravnstvenih prostorov, ktero naj se mu dá, če je mogoče, v šolskem poslopji.

Ako se mu stanovanje ne more dati, gre mu za to 20 procentov najmanjše letne plače odškodnine.

§. 34. Drugi učitelji imajo pravico do prostega stanovanja le takrat, ako ga že imajo, ko se moč te postave začne. Ravno to velja tudi o odškodnini za stanovanje, ako jo že kdo uživa; ta se jim mora tudi pripoznati, ako bi se jim omenjeno stanovanje vzelo.

§. 35. Učiteljska služba z zemljiščem (§. 27) ima tudi pravico, da se ji dajo potrebni gospodarski prostori in njihova raba.

§. 36. Plača podučiteljeva meri se s 70 odstotki najmanjše učiteljeve plače. (§. 22.)

§. 37. Podučitelj ima pravico do prostega stanovanja le takrat, ako ima stanovanje že ob času, ko je pričujoča postava moč zadobila. Ravno to velja tudi o odškodnini za stanovanje, ako jo že ima; ta se mu mora tudi pripoznati, ako bi se mu omenjeno stanovanje vzelo.

§. 38. Dokler podučitelji niso za trdno postavljeni, potrebujejo za žnitev privoljenja okrajne šolske oblasti.

§. 39. Plača ženskega učiteljskega osebja se vravnava po pravilih, ki so postavljena za moške (§§. 22—38); vendar se vstanovljajo vsi prejemki z 80 odstotki tistega števila, ktero v enakih razmerah spada na moške.

§. 40. Učitelji nezapovedanih učnih predmetov, kakor tudi učiteljice za ženska ročna dela v vseh v §. 15 al. 2 in 3 v državni postavi od 14. maja 1869 zaznamovanih primerljivejših dobé stanovitne nagrade, ktere po meri učilnih ur na teden določuje okrajna šolska oblast.

§. 41. Vse na kaki javni ljudski šoli začasno ali za trdno postavljene učeče osebe naj se združujejo vsakoršnih postranskih opravil, katera so spodobnosti in vnani časti njihovega stanu nasproti, ali kat

bi jemala čas za natančno spolnovanje njihovega poklica, ali pri katerih bi se lahko mislila kaka pristranost pri spolnovanju učiteljske službe.

§. 42. Učiteljska služba se od organistovske in mežnarske ločuje; dotični prihodki naj se razložijo in vsaki svojemu namenu izroči. Noben ud učiteljskega stana ne smé od časa, ko bodo po §§. 22. do 32. pričujoče postave njegovi prejemki vravnani, cerkvenikove službe opravljati.

§. 43. Okrajna šolska oblast mora na prestopke prepovedi v §. 41. in 42. izrečene oestro čuvati, in ako zapazi prestopke te prepovedi, naj dotičnemu dá največ šest tednov odloga, v katerem času se mora ali šolski službi, ali pa postranskemu opraviu odpovedati.

Zoper ta opomin se more pritožiti deželni šolski oblasti, katera pritožba se mora v osmih dneh podati in nagloma rešiti.

Iz zemljepisja.

Učenci v „drugem Berilu“ berejo „Spoznava sveta,“ in učitelj jim dalje razlaga tako-le:

Svet imenuje se vse, kar je Bog vstvaril, in vesoljni svet je brezumni prostor, ki obsega vse stvarstvo. Naša zemlja je le en majhen del, samo pičica vesoljnega sveta, in vendar ji pravimo tudi svet. Še celó naj manjši kos zemlje, imenuje se svet, postavim, govori se: Ta svet je redoviten (namesto tla). Pravijo tudi: hudo bni svet, narobe svet, iti v križem svet, tako je na svetu, preseliti se v boljši svet. Kaj pomenjajo vsi ti izrazi!

Kako naredimo zemljevid? Ako prebivališče znamo po štirih straneh sveta zaznamovati, si to tudi lahko narisamo. Na tablo ali na papir si naj pred zaznamovamo štiri strani sveta. Na zgornjo stran postavimo sever, na spodnjo jug, na desno vzhod in na levo zahod. Potem si mislimo, da smo kakor tica v višavi nad kakim krajem. Tu vidimo reke in ceste enake ozkemu pasu; narisamo tudi gore, ki so na štirih straneh svetá. Zraven povdarjamo tudi daljavo, za katero si postavimo zmanjšano mero. Na zadnje zaznamovamo tudi kraje, ki so na štirih straneh od našega prebivališča, ter jih vredimo tudi po daljavi. Tako naredimo mali zemljevid domačega kraja.

Zemljevid kaže manjše ali večje dele zemlje in sicer v manjši ali večji meri in ima navadno tudi mero zaznamovano. Na vsakem zemljevidu je na desni strani vzhod, na levi zahod, zgoraj sever, spodaj pa jug.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

43. Kar je pisal J. Navratil o dr. Fr. Miklosiču, veljá prav za prav o prof. Fr. Metelkotu, da je bil prijatelj čiste slovenščine; mešana iz vseh narečij in slovníc slovanskih mu je bila gnjusoba n krivica nad častitljivim jezikom slovenskim, ki se kvári s takim početjem, katero

zadušiti nameruje živi jezik svojega ljudstva. Jezik ni igrača, da bi ga vsakdo šemil po praznih domišljijah; — jezik je božji dar ljudstvom, da se v vednostih povzdigujejo na zmirom višjo stopnjo omike v svojem lastnem jeziku. Čistiti, likati, izobraževati je treba jezik naš, ne pa šemariti ga, da ni ne slovenski, ne hrovaški, ne serbski. ne česki, ne ruski itd. (Vid. Koledarčik 1854. str. 41.)

Motil bi se, kdor bi mislil, da Metelko s časom ni napredoval v jezikoslovnem nauku, ali da je slovnica bila verhunec vsega njegovega znanja! Napredoval je — se vé — korak za korakom, ne pa — na vrat na nos, kakor so zahtevali sim ter tje navdušeni mladiči slovenski, kateri so bili danes Slovenci, jutri Pol-ali Jugoslovani, pojutrišnjem Pan-ali Vseslovani! — „Zakaj ste mi to podčrtali? To je ilirsko. Kaj čudno je to, da nčeni gospod o ilirskem slovstvu tako malo veste! Ne premenim pa nič, ker je vse prav. Pisal sem v duhu slovanstva. Brez lastnega prepričanja nisim celo nič pisal . . . Bote rekli, neizrečeno prederzno je kaj tacega od dijakov? Druzega Vam, častiti gospod, ne vem odgovoriti, kot da sim istino govoril. Če jo že Vi spoznate, ali ne, istina je vse jedno, dasiravno sim jo le kot Vaš učenec pisal.« Takim učencem je Metelko navadno prav mirno kazal Ezopovo basen o žabi in volu, ktera se po njegovi slovnici glasi tako-le:

»Žaba je vidila vola na travniku, in želi njemu enaka biti. Začne tedej svojo gerbasto kožo napihovati, ter vpraša svoje tovaršice: Ali nisem tako velika kakor vol? Nisi ne, ji pravijo. Le še bolj se napenja, ter vpraša: Sem zdej vender velikemu volu enaka? Spet ji odgovoré, de ne. Pa ne neha; z vso močjo se bolj in bolj napenja, in razpoči.

Napuh v nesrečo pripravi. Kdor sam sebe prav pozná, se nima čemu napihovati.«

„Vidim, da so Slovenci le vaščani (Kleinstädter), mu je pisal spet neki učenec; terdijo le svojo zlodjevo termo, in nočejo se pridružiti drugim Jngoslovanom . . . Le po berglah se vleče naše slovstvo. Za slovstvene prepire si v lase segajo, drugi narodi se jim smejaajo, sovražnik jih podpira in vidi, kako krasno mu v žreló hité. V šolskih vajah se mladina, iz ktere bi mogli potlej postati možje naroda, le malo, ali bolj prav, nič slovanskega duha ne navžije, in tako se že večidel v mladosti domači jezik vsakemu prignjusi in Boga hvali, da se ga je vendar znebil tega mučenja. In večidel je le vsak, če ima kaj estetičnega duha, napolnjen z ljubeznijo do nemškega jezika. To je pravi stan naših slovstvenih Epigonov. Rekel bi kdo, da jest sem malo vnet za svoj narod, ki ga ne hvalim; ali še preveč sem iskren in ljubim ga strastno, pa nisem vaščan, ampak občni Slovan! . . Imamo le ranjeno in včasih kervavo serce, glavo pa polno obupa in nade in čudnih načertov, kako bi le kterikrat mogel za en vinar pripomoči, da bi bil moj slovanski narod prvi in naj slavnši tega sveta itd.«. Taki jesči mladini nasproti je Metelko se vé — vse prehomeopatično učil slovenščino, da si ravno je od leta do leta bolj segal v znanstveno jezikoslovje in v književno zgodovino, kar spričujejo že tudi naloge, ktere so brez dvoma vjemale se z naukom samim.

Nekterim tako vžganim dijakom je bilo slovenščine po šolah vse premalo, mnogim pa še preveč, vzlasti nekterim domačim in tujim profesorjem, kterim je bilo toraj prav po godu, da se slovenščina ne oseb-

no ne vradno ni pospeševala, in radostno so si časih — sam sem jih čul — pripovedovali serborite djanja dijaške v šoli slovenski. Razun tega ni bilo pripravnih knjig, in znak iz slovenščine nikomur ni škodval. Kako težaven stan je imel tedaj Metelko med učenci in učeniki, si potem vsakdo lahko misli.

Sreča, velika sreča zanj in za slovensko reč je bila, da je l. 1852 ljubljanska gimnazija dobila ravnatelja, kateri je bil do vseh ravnega duhá ter duhá slovanskega, in taje bil Jan. Nečásek. V kratkem spozná nevgodne razmere tukajšnje, pa hvalne lastnosti in književne zasluge Metelkove. Česki Slovan vidi, da Metelko dela do svoje sive starosti kakti slovenski Dobrovski, ter ga podpira krepko pri vseh njegovih šolskih opravilih. Močen na duhu je slabel Metelko na očéh; razun pogostnih šolskih sej ali skupnih posvetovanj po novi učni osnovi so ga mučile vzlasti premnoge naloge, ki so slabotnim očem res prave nadloge. Učil je toraj od l. 1854/5 le še v VII. pa v VIII. razredu, in ker je sila tudi tù do verha prikipela, hodi ravnatelj Nečásek dve poslednji leti sam z njim v šolo, češ, da se uči slovenščine, v resnici pa njemu za brambo proti derzni mladini.

Po tolicih notranjih in vnanjih šolskih spremembah si Metelko želi stanovitnega pokoja. S posebno dr. Maderjevo spričo hudo oslabelih oči ga poprosi 28. maja l. 1857, ter dobí po sklepu cesarskem 18. avgusta verh pokojnine za slovstvene zasluge svoje tudi zlati križec s krono. To pa na iskreno priporočbo Nečaseka, kateri mi je sam pravil, da je v dotičnem pisanji, razun zveste vdanosti do svetle cesarske rodovine, povzdigal vzlasti književno delovanje njegovo. *„Der feierliche Akt — piše v gimnazijskem izvéstji l. 1858 o tém Nečásek sam — ging am 10. September 1857 um 11 Uhr im Praesidial-Bureau vor sich, wo Se. Excellenz der k. k. Herr Statthalter Gustav Graf Chorinsky, in Gegenwart des Gymnasial- und mehrerer Mitglieder der übrigen Lehrkörper unserer Stadt — nach einer der Feier des Tages und den Verdiensten des Jubilanten angemessenen Rede dem im Staatsdienste egrauten Veteranen des Lehramtes die hohe Auszeichnung an die Brust heftete. Der Jubilant sprach hierauf tief gerührt dem erhabenen Monarchen und dem k. k. Herrn Statthalter seinen ehrfurchtsvollen Dank aus. Das Verdienst, welches sich Professor Metelko während seiner mehr als vierzigjährigen Lehrerswirksamkeit um die Ausbildung der slovenischen Sprache durch schriftstellerische Leistungen erworben, ist weit über Krain's Grenzen bekannt“.*

Tako je tedaj tudi Metelko za slovstveno delovanje slovensko dobil cesarsko poslavljenje, kakor pred njim že Japel, Kopitar, Miklosič. Bila pa je Metelkova v tem oziru sama priprostost, in pripovedovali so mi tedaj vprični, da je razun svetlemu cesarju in njegovemu visokemu namestniku očitno takrat hvalo dajal tudi blagemu ravnatelju,

ki mu je poslednji čas tako verlo pomagal krotiti derzno šolsko mladino! — „Vekša ko je pravičnega moža vrednost, vekša je tudi njegova ponižnost, ako je mož po volji božji,“ piše Slomšek o lepi zvezdi slovenskega šlovstva, o ranjem Japelnu (Drobtince l. 1852. str. 126. — Kolarčik Bleiweis. l. 1856. str. 29.). Koristne njegove bukve, osebne za sluge in izverstne dušne lastnosti so bile tudi svetlemu cesarju znane, in zlata svetinja mu je bila poslana. Poklican v Ljubljano častito znamenje prejet, se je pešec podal na pot — kakor sem slišal pripovedovati. Po cesti se za njim pripelja gospod, kateri se je ravno na to slovesnost v mesto namenil. Vgledaje ponižnega Japelna pešca ga prijazno povabi, naj se z njim pelja na častito obhajo, ktera je njemu veljala. Blažen mož, kateri več veljá pred Bogom in pri pravičnih ljudeh, kakor se sam obraja; le on lahko zadovoljno in veselo živi, kajti več prejme kakor po svojih mislih zasluži in poželi. Zadovoljnost je polovica življenja! ona je prave keršanske modrosti blažena hčer, pa le onemu zvesta družica, ki brez truda za božje kraljestvo dela in za blagost svojega naroda skerbi“. Tako je delal tudi Metelko do svoje sive starosti kakti naš drugi Dobrovski.

Šolsko obzorje.

Iz Zagreba. Mislim, da bi bilo nepotrebno tukaj dokazovati, s kako ljubeznijo in kako pozorno slovenski bratje Hervati na vsaki korak slovenskega učiteljstva pazijo, kako odkritoserčno se pravemu napredku v domačem šolstvu radujejo in kako se sploh zanimajo o stanju šolstva svojih verlih sosednih bratov. Ravno to bi mogel terditi o slovenskih učiteljih z obzirom na naše hervaške šolske zadeve; sejmo si pač tudi že v roke bratovsko segli, sej smo pa tudi že bili eden drugemu priče, ko se je poganjalo za splošni napredek, za dobro ime naše in naših narodnih šol. Iz tega vzroka menim, da je prav, ako nekoliko besedic spregovorim, ktere so mi prišle v glavo, ko sem bral, da se o novem letu snujeta na Slovenskem dva pedagogiška časopisa in sicer dva brata v raznih oblekah, eden v nemškem in drugi v slovenskem jeziku. Naše šolske in pedagogiške razmere so še žalibog v takšnem stanju, da bi prav za prav z velicim veseljem vsaki, tudi najmanji prikazen na šolskem polji pozdravljati morali, če bi z druge strani kot skušeni zvedenci ne imeli pred očmi sedanji položaj našega učiteljstva, da ne omenjam, našega naroda. Če so že stranke sploh v političnem življenju koristne, da se misli bistrijo in nazadnje vendar prava in za narod dobro misleča stran zmaga, to bi terdili tudi v pedagogičnem obziru, na polji šolstva. Tudi tū so potrebne stranke, ki se v principih ena od druge ločite, ali te stranke morejo le takrat koristno delovati, ako so principi, za ktere se poganjate, že dosti zreli, ali vsaj že dobro znani. Na Slovenskem, kolikor je meni tukaj znano, nasleduje učiteljstvo prav zvesto korake svojega naroda in kolikor je političnih strank na Slovenskem, toliko jih je tudi v učiteljstvu brez kacih drugih posebnih šolskih nazorov. In kakor poznamo nemškutarje in narodnjake, ravno tako bi razdelili, ako že deliti moramo, tudi učitelje na Slovenskem. Tedaj bi po logičnih

mislih na Slovenskem le nemški pedagogičen list bil zavetje druge stranke med učitelstvom, ki se je, kakor iz raznih časopisov ovedim, še le v prvih in najmlajših prikaznih pokazala; kar se pa stranke med slovenskim učitelstvom tiče, bila bivsaka prikazen zelo zelo prežgodaj, ter bi boljše reči, za katero bi se žrtvovala, veliko več škodila, kakor bi ji morebiti pri vsej dobri volji koristiti mogla. Naj tedaj le bo nemški pedagogični list v slovenskem učitelstvu, zanj je čas, da se svetu pokaže, pa da razdeli učitelstvo na desno in levo in se vidi, kdo podaja roko temu in kdo unemu. Mi radi verjamemo, da bo nemški pedagogični list na Slovenskem všeč liberalcu, pa liberalni hočemo tudi mi biti, liberalna stranka v slovenskem učitelstvu more le narodna biti, ker liberalnost brez narodnosti je le gola beseda brez vsake vrednosti.

Vprašamo pa mi ta liberalni nemški pedagogični list, kateri se je že rodil, ali bo on narodne šole na domačej podlagi, korist narodnega jezika v narodnih šolah zagovarjal, ali bo on branil čast slovenskih šol pred tujim narodom, za kateri bo pisal? Ali bo ta novi list hotel imeti pred očmi naš splošni položaj, v katerem že tako dolgo vzdihujemo? Ali bo sklepe našega prvega slovenskega učiteljskega zbora zagovarjal, ali se bo mar za nje potezal? Prepričani smo, da nič manj, kakor to; on bo zagovarjal nasprotno misli, pa je tudi prav, da je nemški in da je kot tak razgleda po našej domovini, kje bo priveržencev najdel.

Vse drugo je pa z novim slovenskim pedagogičnim listom, ki se nam pod vredništvom dozda dobro znanega g. Lepajneteta obeta. Kader se moči narodne cepijo, mora biti že velik in tehten vzrok, posebno v času, ko svojo materialno slabost še dobro vidimo. »Tovarš« dela že 12. let na pedagogičnem polju nevtrudljivo in pogumno, pa pri vsem tem ga vidimo še zdaj v prvotnej obliki, še zdaj 3krat na mesec izhajati ne more! Novi pedagogični list se od dosedanjega edinega slovenskega pedagog. lista gotovo v glavnih načelih ne bo ločil, kolikor namreč dozda g. L. poznamo, tudi morebiti nemisli g. L., da je en pedagogični list za Slovence premalo. Jaz mislim, da bi bil za zdaj en list, ki bi pogumno stal pri glavnih resolucijah slov. učiteljskega zborovanja, za naše razmere zadosten. Tako sklepam iz poprej omenjene okolnosti našega 12letnega »Tovarša« in pa tudi iz samega učiteljskega zbora, na kateri, dasiravno je bil splošni slovenski, vendar ni veliko nad 200 učiteljev prišlo. Še vlada še, mlačnost simtertje med učitelji slovenskimi in dokler se ta mlačnost z enim, dobrim pedagogičnim slovenskim listom, pri katerem bi soglasno imele vse naše mlade in stare učiteljske moči delovati, popolnoma ne iztrebi, tako dolgo more principom slovenskih učiteljev, le nemški list biti konkurent.

Na Hervaškem imamo dva pedagogična lista: »Napredak« in »Školski prijatelj«; oba pravita, da delata za narodno omiko le s tem razločkom, da »Napredak« zagovarja pravico sosesk do narodnih šol, a »Školski prijatelj« hoče, da soseska šole vzame, ter jih neposredno državi izroči. Imata tedaj oba temeljite razloge, a vsak ima svojo stranko, svoje naročnike. O novem letu se je bil tudi tretji list, »Prosvjeta« prikazal, pa ker je videl in izkusil, da je pri naših okolnostih dva nimata komu ene in ravno tiste reči zagovarjati, jo je brž v kot popihal in vojke naših šolskih koles zopet »Napredku« prepustil. Videlo se je tedaj, da bi dobra reč poleg dveh reprezentantov le terpela, pa bi se zgoditi vtegnilo, da nazadnje oba zavolj prepričlega števila naročnikov nemoreta živeti. Ravno taka se zna zgoditi na Slovenskem, ako dotični gospodje svojega podvzetja dobro ne prevdarijo. Sicer bi pa želel, da imajo Slovenci dva in pa tudi še več narodnih pedagogičnih glasil, in da bi vsaj enega človek pri vsakem tudi bornem podučitelju našel!

Lj. T.

Iz Kerškega. (Zahvala.) Blagorodni gospod c. k. namestni predsednik dr. Ljudovik vitez Gutmannsthal-Benvenuti je tukajšnji okrajni učiteljski bukvarnici podaril 156 zvezkov različnih občekoristnih in kratkočasnih knjig. Za ta velikodušni dar v imenu vseh učiteljev kerškega šolskega okraja blagemu dobrotniku izreka naj večjo zahvalo

odbor za učiteljsko knjižnico:
K. Gašperin. J. Sajè.

Iz Ljubljane. Ubogim učencem je Miklavž prinesel preteč. nedeljo v čitalnični dvorani kakor vsako leto tudi letos od nog do glave vsu zimsko obleko in jim naložil še po verhu kruha in jabelk. Katoliško društvo je z nabranimi dobrotnimi darovi in s pridnimi delavnimi rokami blagih gospá in gospodičin napravila za 100 ubožčkov — za 50 dečkov in 50 deklic obleko, katero se jim je to nedeljo delila. G. dr. Vončina je govoril pred, g. M. Močnik pa po razdelitvi. Oba sta zlato zerne polagala na serce dobrotnikov in obdarovancev. »Nage obleči in lačne nasiti«, menimo, je dobro, ako storé to tudi tako psovani »Fortschrittfemde«. — Lepo pomoč »Národní Šoli« naklonili je Sokolova veselica 7. t. m. zvečer v čitalnici. Loterija, ki se je napravila iz golj prostovoljnih daril, dala je temu društvu 124 gold. za njegove blage namene. Želeti je, da bi v to prekoristno društvo hitro priteklo mnogo mnogo udov, kajti šolam je treba hitre in znatne podpore!

Priserčno zahvalo za prelepo pomoč 124 gld., ktere je slavno društvo »Sokol« nabralo pri svoji veselici in blagodušno darovalo »Narodni Šoli«, izreka

odbor »Narodne Šole«.

— Po naj novejši štetvi je na Kranjskem 249 ljudskih šol. Med temi je 205 čisto slovenskih, 20 slovensko-nemških in 15 popolnoma nemških.

— Novi slovenski šolski list, ki ga bode g. J. Lapajne vredoval in izdajal, imenoval bode se »Slovenski učitelj« in bode v Mariboru trikrat na mesec izhajal. Veljal bode 3 gold. za vse leto, za pol leta pa 1 gld. 50 kr. Naročnino sprejema g. vrednik v Ljutomeru (Luttenberg) na Štajerskem.

— Novi nemški šolski list pod imenom »Laibacher Schul-Zeitung, je tudi že na svetlem. Vrednik mu je g. Jan. Zima. Izhajal bode 10. in 25. vsakega meseca, in bode veljal po pošti na leto 2 gold. 75 kr. Obeta kaj veliko; koliko pa bode v tem za naše domače šolstvo in učiteljstvo istine, bodedo pozneje videli. Prihodnje leto tedaj učiteljem ne bode manjkalo dušne hrane. Vsak jo bode lahko zbiral prav po svojem okusu.

— Novo učiteljsko društvo pod imenom »Krainischer Lehrerverein, se je vstanovilo in začelo svoje delovanje v duhu novih šolskih postav (?). V vodstvu so izvoljeni g. g. pl. Gariboldi za pervomestnika, Belar za namestnika, Zima za zapisnikarja in Eppich za blagajnika. Odborniki so še g. g. vodja Hrovat, prof. Linhart, Nedved, Raktelj in Waldherr. Družbeni časopis bode od novega leta naprej dvakrat na mesec izhajal, in družbeniki ga bodo brezplačno t. j. za letnino dobivali.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem. V trirazredni ljudski šoli v Ribnici je še sedaj izpraznjena podučiteljeva služba s 300 gold. letne plače.

— Izpraznjeni ste tudi učiteljevi službi v Nemški loki s slovensko-nemškim podukom in v Robu, s kterima je združena tudi orglarjeva služba.

Prošnje za obe naj se oddajajo pri okrajnem šolskem svetu v Kočevji.

Na Štajarskem. Pri ljudski šoli v Rečici je izpraznjena učiteljeva služba z letno plačo 400 gold. in s prostim stanovanjem. Prosilci morajo znati slo-

venski in nemški, in naj svojo prošnjo oddajajo pri okrajnem šolskem svetu v Gornjem Gradu do konca t. m.

Premembe v učiteljskem stanu na Kranjskem. G. France Kalan, uč. v Zagradcu, prestavljen je v Čemšenik, in g. Fr. Hudovernik, učitelj v Žabnici, dobil je službo v Šmartnem pri Kranji.

Listnica. I. V. v B.: Narodni učitelji vpisujejo in podpirajo narodna društva, in sicer »Slovensko učiteljsko društvo.« „Narodno šolo“, „Glasbeno Matico“. Se vé, da vsak pri vseh društvih ne more biti, podpira t. j. pomaga s svetom in djanjem in s priporočilom pa lahko mnogo. D. D. v P.: Ta stvar v dež. šolskem svetu še ni bila na versti. K. S. v G.: Popišite nam svoje zadeve bolj obširno; radi bomo vse storili, da se Vam pomaga. R. S. v Č.: Berite pravila društva v pomoč učiteljem in njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem, posebno §. 13.! J. V. v Ž.: Berite šolski učni red (ukaz min. od 20. avg. 1870, v uč. koledarji l. 1871.), kjer je v §§. 37 — 41 razloženo vse o uč. zborovanji.

Vabilo

na naročbo „Tovarša za prihodnje leto 1873.

Z današnjim listom končava „Tovarš“ svoj dvanajsti tečaj, ter se lepo zahvaljuje za podporo vsem svojim zvestim prijateljem in blagim podpornikom, ktere pa še prosi, da bi mu bili tudi vprihodnje terdna pomoč in tolažba pri trudapolnem delu. „Tovarš“ bode zraven drugih svojih predalov, razkladov tudi mnogoverstnega domačega blaga za djanjsko podučevanje v slovenski šoli, in bode naznanjal sploh vse o društvih „slovensko učiteljsko društvo“, „Narodna Šola“, „Glasbena Matica“, in naj važnejše stvari iz deželnega šolskega sveta, iz komisije za spraševanje ljudskih učiteljev, iz okrajnih šolskih svetov in učiteljskih shodov, o okrajnih uč. knjižnicah, ter bode zvesto prinašal vsa imenovanja, premembe in razpise učiteljskih služeb iz vseh slovenskih pokrajin i. t. d.

Vljudno vabimo tedaj na naročbo našega lista vse slovenske učitelje, šolske prijatelje in rodoljube! Naročnino prejema tiskar R. Milic, in sicer za vse leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr.

Današnjemu listu je priloženo kazalo in zavitek.